

Institut za uporedno pravo

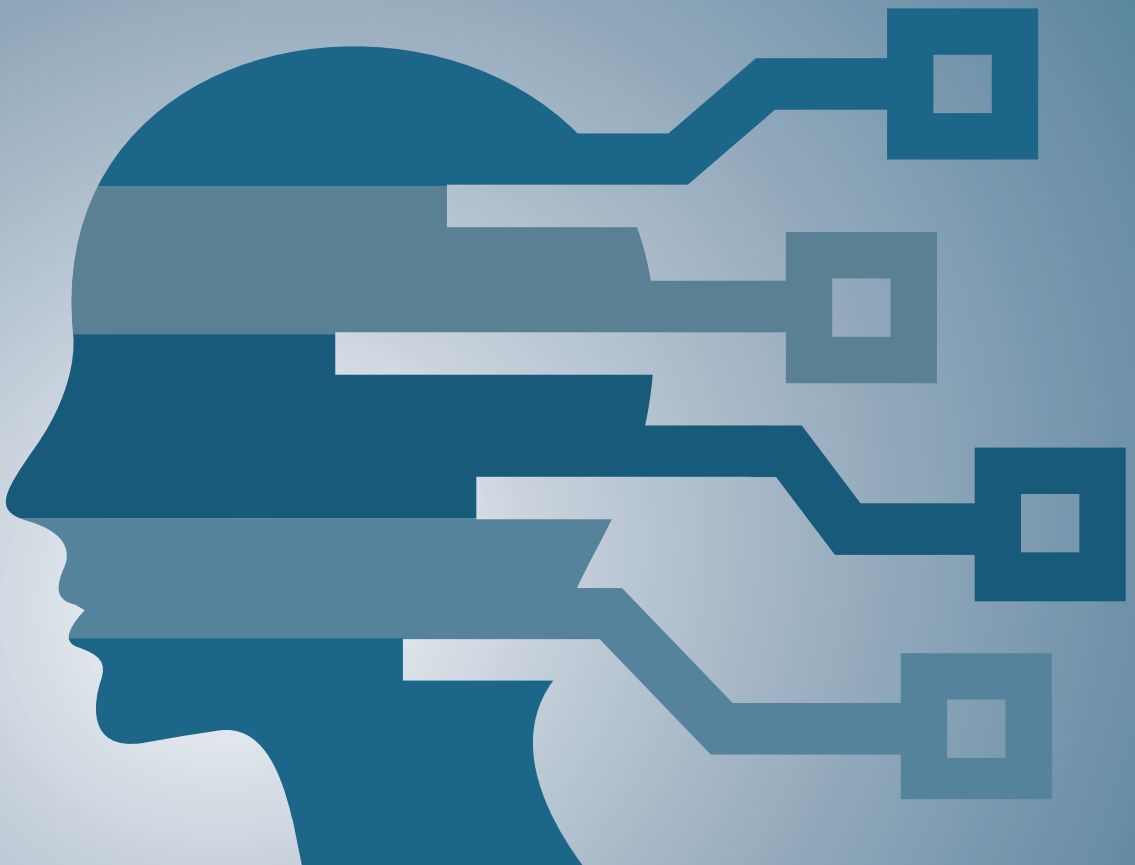

Српска академија наука и уметности
Аудиовизуелни архив и дигитални центар
САНУ

Приредио / Edited by: Драган Прља

ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

THE LEGAL ASPECTS OF DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE

ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ
КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

THE LEGAL ASPECTS OF DIGITISATION
OF CULTURAL HERITAGE

ПРАВНИ АСПЕКТИ
ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ
КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

THE LEGAL ASPECTS
OF DIGITISATION
OF CULTURAL HERITAGE

Изавачи

Институт за упоредно право, Београд
Српска академија наука и уметности
Аудиовизуелни архив и
дигитални центар САНУ

Published by

Institute of Comparative Law, Belgrade
Serbian Academy of Sciences and Arts
Audiovisual Archive and Center for
Digitization of SASA

За издаваче

Владимир Чоловић
Радослав Зеленовић

For the Publishers

Vladimir Čolović
Radoslav Zelenović

Рецензенти

Проф. др Стеван Лилић
Проф. Иоана Васиу
Проф. др Митар Лутовац

Reviewed by

Prof. dr Stevan Lilić
Prof. Ioana Vasiu Ph. D.
Prof. dr Mitar Lutovac

Лектура и коректура

Невенка Жалац

Proofreading

Nevenka Žalac

Тираж

500

Copies

500

ISBN 978-86-80186-24-5 (ИУП)
ISBN 978-86-7025-745-0 (САНУ)

ISBN 978-86-80186-24-5 (ICL)
ISBN 978-86-7025-745-0 (SASA)

Припрема и штампа

Досије студио, Београд

Prepress and Printing

Dosije studio, Belgrade

ПРАВНИ АСПЕКТИ
ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ
КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

THE LEGAL ASPECTS
OF DIGITISATION
OF CULTURAL HERITAGE

Приредио / Edited by
Драган Прља

Београд, 2017

Издавање ове књиге и одржавање научног скупа финансијски су помогли
Српска академија наука и уметности
Аудиовизуелни архив и дигитални центар САНУ
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

© Институт за упоредно право, 2017.

Сва права задржана. Ниједан део ове књиге не може бити репродукован, преснимаван или преношен било којим средством – електронским, механичким, копирањем, снимањем, или на било који други начин без претходне сагласности аутора и издавача.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР/FOREWORD	7
<i>Марио Рељановић, Драјан Прља</i>	
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – НОРМАТИВНИ АСПЕКТИ / DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE IN THE REPUBLIC OF SERBIA – NORMATIVE ASPECTS	9
<i>Ана Бајрићевић</i>	
ПРАВНИ ОКВИРИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ: МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И СТАЊЕ У СРБИЈИ / LEGAL FRAMEWORKS FOR DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE: INTERNATIONAL STANDARDS AND CONDITIONS IN SERBIA.....	23
<i>Дражен Церовић</i>	
ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ У ЦРНОЈ ГОРИ / LEGAL ASPECTS OF DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE IN MONTENEGRO.....	35
<i>Андреј Дилићенски</i>	
СУДСКИ СЛУЧАЈЕВИ ВЕЗАНИ ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ И ЊЕНА ДОСТУПНОСТ У САЈБЕР ПРОСТОРУ / COURT CASES RELATED TO THE DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE AND ITS AVAILABILITY IN CYBERSPACE	55
<i>Јелена Косић, Милош Сјанић</i>	
НАДЛЕЖНОСТИ У ПОСТУПКУ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА – УПОРЕДНОПРАВНА ИСКУСТВА / COMPETENCES OF STATE AUTHORITIES DURING CULTURAL HERITAGE'S DIGITISATION PROCEDURE – EXPERIENCES FROM THE COMPARATIVE LAW.....	69
<i>Гордана Гасми, Вања Кораћ, Сања Прља</i>	
ЕВРОПСКА УНИЈА И ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ / EUROPEAN UNION AND DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE	83
<i>Драјан Јовашевић</i>	
ЗАШТИТА БЕЗБЕДНОСТИ ДИГИТАЛНИХ БАЗА ПОДАТАКА О КУЛТУРНОЈ БАШТИНИ СРБИЈЕ / SECURITY PROTECTION OF THE DIGITAL DATABASES OF CULTURAL HERITAGE OF THE REPUBLIC OF SERBIA.....	93

<i>Иза Разија Мешевих</i>	
АУТОРСКОПРАВНИ И ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ / COPYRIGHT ISSUES AND PRACTICAL ASPECTS REGARDING DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE.....	111
<i>Миодраг Савових, Данило Рончевих</i>	
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ИЗМЕЂУ ЗАШТИТЕ АУТОРСКОГ ПРАВА И ПРАВА КОРИШЋЕЊА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ / DIGITISATION BETWEEN THE PROTECTION OF COPYRIGHT AND THE RIGHT TO USE CULTURAL HERITAGE.....	131
<i>Наша Мрвић Пејрових, Владимир Чолових</i>	
УПРАВЉАЊЕ КОЛЕКТИВНИМ ПРАВИМА И ДИГИТАЛИЗОВАНА КУЛТУРНА БАШТИНА / COLLECTIVE RIGHTS MANAGEMENT AND DIGITALIZED CULTURAL HERITAGE	147
<i>Катица Томић</i>	
ПРОБЛЕМ ОДГОВОРНОСТИ У ПРОЦЕСУ АУТЕНТИФИКАЦИЈЕ УМЈЕТНИЧКОГ ДЈЕЛА, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И BLOCKCHAIN ТЕХНОЛОГИЈА / THE PROBLEM OF LIABILITY IN THE AUTHENTICATION OF ARTWORKS, TRANSPARENCY AND BLOCKCHAIN TECHNOLOGY	157
<i>Никола Паунович</i>	
ЗНАЧАЈ ИЗРАДЕ БАЗА ПОДАТАКА О УКРАДЕНИМ КУЛТУРНИМ ДОБРИМА У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА НЕДОЗВОЉЕНЕ ТРГОВИНЕ ПРЕКО ИНТЕРНЕТА / IMPORTANCE OF CREATING DATABASES OF STOLEN CULTURAL GOODS FOR PREVENTION OF ILLICIT TRAFFICKING VIA INTERNET	169
<i>Драгана Столић, Тајјана Брзуловић Сјанисављевић</i>	
ДИГИТАЛНИ РЕПОЗИТОРИЈУМ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ – RHAIDRA: ПРАВНИ АСПЕКТ / DIGITAL REPOSITORY OF THE UNIVERSITY OF BELGRADE – RHAIDRA: LEGAL ASPECT	181
<i>Јелена Машијашевић, Јоко Драгојловић</i>	
ДИГИТАЛНА АГЕНДА ЗА СРБИЈУ – ПРИОРИТЕТИ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА И ЗНАЧАЈ ЗА ОБЛАСТ КУЛТУРЕ / DIGITAL AGENDA FOR SERBIA – PRIORITIES OF STRATEGIC DOCUMENTS AND THE IMPORTANCE FOR CULTURE.....	193

ПРЕДГОВОР

Дигиталне технологије и интернет омогућили су потпуно нови ниво заштите културне баштине, као и нове облике доступности дигитализоване културне баштине у сврху забаве, образовања, истраживања и обављања разних послова у домену културе. Нове могућности, наравно, обилују и новим изазовима којима морамо да изађемо у сусрет. Ти изазови су техничке природе, организационе природе, научне природе, па и правне природе. Правно уређивање области дигитализације културне баштине у складу са савременим трендовима од изузетног је значаја за успех процеса дигитализације културне баштине. Нажалост правни аспекти дигитализације културне баштине већ су годинама запостављени, а процес дигитализације траје скоро двадесетак година. Недостатак правне литературе из области дигитализације културне баштине настојали смо да ублажимо објављивањем овог зборника радова са научне конференције одржане 19. октобра 2017. г. у Београду под називом „Правни аспекти дигитализације културне баштине“.

У овој књизи представљено је четрнаест рецензираних оригиналних научних радова који обухватају питања нормативног регулисања надлежности за дигитализацију културне баштине у Србији, земљама у региону и земљама Европске уније, питања међународних правних стандарда за дигитализацију културне баштине, питања судских случајева везаних за дигитализацију културне баштине и њену доступност у сајбер простору, питања заштите безбедности дигитализованих података, питања ауторских права и интелектуалне својине везаних за дигитализацију културне баштине, питања управљања колективним правима, питања проблема одговорности у процесу аутентификације уметничких дела, питања значаја израде база података о украденим културним добрима, као и нека друга правна питања везана за дигитализацију културне баштине. У књизи су представљени и неки примери из праксе, као што је то пример дигиталног репозиторија Универзитета у Београду – Phaidra.

Почетни корак у обједињавању знања из области правних аспеката дигитализације културне баштине је направљен, а надамо се да ће се истраживање у овој области наставити, да ће се резултати тих истраживања објављивати, и да ће у будућности дигитализацију културне баштине пратити адекватно уређена многобројна правна питања.

Београд, 2017.

Приређивач

Проф. др Гордана Гасми*
Др Вања Кораћ**
Сања Прља, мастер***

ЕВРОПСКА УНИЈА И ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

Апстракт

Предмет рада су правила дигитализације културне баштине у Европској унији као и њихово надлежносно за дигитализацију културне баштине у земљама Европске уније. Дигитализација културне баштине у Европској унији у националној је надлежносно држава чланица Европске уније, али ипак Европска унија својом Прейоруком (2011/711/ЕУ) утврђује правила дигитализације културне баштине у складу са сарајтеијом Европске уније до 2020. године.

Прейорука ЕУ обухвата дигитализацију књија, часописа, новина, фотографија, музејских предмета, архивских докумената, звука и аудиовизуелних материјала, сџоменика и археолошких налазишта. Реализацију Прейоруде праће љериодични извештаји који указују на тренутно стање дигитализације културне баштине у земљама Европске уније. Европска унија ће настојати да и у наредним годинама обезбеди најпредак у дигитализацији културне баштине, дуорочно очување дигиталне културне баштине, да предузме све љобребне мере у циљу љоболшања квалитетна дигитализованих садржаја и обезбеђења њихове шћо шире доступности, љре свега кроз веб садржаје и љуштем велике дигиталне културне љлатформе љоуит ЕУРОПЕАНЕ.

Кључне речи: дигитализација, културна баштина, право, Европска унија, надлежност, ЕУРОПЕАНА

1. УВОД

Земље ЕУ имају за циљ да постану водеће у свету у области дигитализације културне баштине што подразумева преузимање мера планирања и мониторинга дигитализовања културне баштине. Резултат ових мера су и квантитативни показатељи, па је Европеана достигла у јануару 2016.

* Ванредни професор, Институт за упоредно право, Београд, e-mail: gordana.gasmi@gmail.com.

** Научни сарадник, Математички институт САНУ, Београд, e-mail: vanja.korac@gmail.com.

*** Мастер, Правни факултет Универзитета у Београду, e-mail: sanja.prlja@gmail.com.

г. 48,838,150 дигитализованих објеката културног наслеђа доступних свим заинтересованима.¹

Област културне баштине спада у националне надлежности држава чланица ЕУ. То значи да институције ЕУ немају директне надлежности у овој области, односно не могу доносити правно обавезујуће акте: директиве, уредбе или одлуке.

Стога је Европска комисија усвојила Препоруку 2011. године о дигитализацији и онлајн доступности културног материјала и о дигиталној заштити.² Препорука је оснажена Закључком Савета министара од 12. маја 2012. године. Праћење примене Препоруке из 2011. г. врши се на основу националних извештаја који се периодично објављују у обједињеним извештајима. Последњи такав извештај обухватио је период од 2013 до 2015г., а нови извештај за период 2015–2017. г биће доступан до краја октобра 2017. г.

2. ПРЕПОРУКА ЕУ О ДИГИТАЛИЗАЦИЈИ И ОНЛАЈН ДОСТУПНОСТИ КУЛТУРНОГ МАТЕРИЈАЛА И О ДИГИТАЛНОЈ ЗАШТИТИ (2011/711/ЕУ)

Препорука ЕУ представља основу дигитализације културне баштине у складу са стратегијом ЕУ до 2020. године. Она обухвата дигитализацију књига, часописа, новина, фотографија, музејских предмета, архивских докумената, звука и аудиовизуелних материјала, споменика и археолошких налазишта. Како би дигитализација културне баштине била успешна потребно је:

1. утврдити јасне квантитативне циљеве дигитализације културне баштине;
2. подстицати партнерство између установа културе и приватног сектора у циљу стварања новог начина финансирања дигитализације културне баштине;
3. суфинансирати дигитализацију културне баштине у оквиру регионалних пројеката и фондова ЕУ;
4. оптимизовати капацитете за дигитализацију и остваривање сарадње са иностраним институцијама и центрима за дигитализацију културне баштине;
5. побољшати приступ крајњег корисника дигитализованим објектима у јавном домену: Обезбедити да материјали који су у јавном до-

1 Cultural heritage: Digitisation, online accessibility and digital preservation REPORT on the Implementation of Commission Recommendation 2011/711/EU 2013–2015, http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-43/2013-2015_progress_report_18528.pdf, 21. 05.2017.

2 Recommendation of 27 October 2011 on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation, 2011/711/EU, Official Journal of the European Union, L 283/39, 29.10.2011.

- мену остану у јавном домену и након дигитализације. Промовисати што шири приступ дигитализованим објектима у јавном домену. Предузети мере за ограничење употребе водених жигова или било којих других мера заштите које смањују употребљивост дигитализованих објеката у јавном домену;
6. побољшати услове за дигитализацију и онлајн приступ материјалима заштићеним ауторским правима: Применити Директиву о ауторским делима сирочићима. Створити правни оквир за лиценцирање ауторских дела која служе за некомерцијалну употребу. Промовисати употребу база података са информацијама о власницима ауторских права;
  7. дати допринос даљем развоју ЕУРОПЕАНЕ: Подстицање институција културе и издавача да своје дигитализоване објекте учине доступним путем ЕУРОПЕАНЕ. Обезбедити примену заједничких стандарда дефинисаних од стране ЕУРОПЕАНЕ. Обезбедити широк и слободан приступ метаподацима (опис дигиталних објеката);
  8. успоставити националну стратегију дугорочног очувања дигиталних материјала са одговарајућим акционим плановима;
  9. донети јасне прописе о томе како допустити вишеструко умножавање и миграцију дигиталних културних материјала од стране јавних установа културе у циљу заштите, а у складу са међународним прописима о праву интелектуалне својине;
  10. предузети мере неопходне да се обезбеди дуготрајна заштита дигиталних материјала и обавезних депозита: Обезбедити достављање обавезног примерка без мера техничке заштите како оне не би ометале библиотеке у предузимању мера неопходних за дуготрајно очување дигиталних материјала, а у складу са међународним прописима о праву интелектуалне својине. Правно уредити пренос обавезних депозита – дигиталних материјала из једне у другу библиотеку која има право на чување и кориштење тих дигиталних депозита. Омогућити заштиту веб садржаја од стране овлашћених установа које користе технике прикупљања материјала са интернета, а у складу са међународним прописима о праву интелектуалне својине;
  11. успоставити и ажурирати политику и поступке депоновања изворно створених дигиталних материјала у складу са политикама и поступцима других земаља ЕУ; и
  12. сваке две године обавештавати Комисију о примени Препорука;

Јуна 2016. године Европска комисија, Генерални директорат за комуникационе мреже, садржаје и технологију је објавила „Извештај о напретку за период 2013–2015“ у вези са применом Препорука ЕУ о дигитализацији и онлајн доступности културног материјала и о дигиталној заштити (2011/711/EU).

У извештају су истакнути примери успешног јавно-приватног партнерства посебно у дигитализацији књига остварени у Чешкој Републици,

Холандији и Немачкој са компанијом Google. У Немачкој је на овај начин дигитализован велики део библиотечких збирки, око 100.000 књига. У Француској је у сарадњи са музичким и ТВ компанијама извршена дигитализација појединих културних добара.

Велики број земаља ЕУ (22 земље), према Извештају о напретку за период 2013–2015. године, предузеле су мере за широк приступ и коришћење дигиталних материјала у јавном домену (виртуелне туре, виртуелне изложбе и дигиталне колекције) у складу са Директивом о употреби информација у јавном сектору (2013/37/ЕУ).³

3. ПРЕГЛЕД НАДЛЕЖНОСТИ ПО ЗЕМЉАМА ЕУ – ЗАКЉУЧНО СА 2015. ГОД. – НА ОСНОВУ ЗВАНИЧНИХ НАЦИОНАЛНИХ ИЗВЕШТАЈА ЧЛАНИЦА ЕУ

Аустрија – Нема централну националну стратегију у овој области, већ секторске иницијативе. Аустријска савезна канцеларија (Одељење за уметност и културу) је надлежна за дигитализацију колекција савезних музеја.

Свака од установа културне баштине има сопствене стратегије за дигитализацију својих колекција, као што су: Народна библиотека Аустрије, Медиатека Аустрије, Филимски Архив Аустрије, Филмски Музеј Аустрије, Универзитет у Инсбруку, Државни архиви Аустрије (надлежни за дигиталну заштиту) и Универзитетска библиотека Тирол (Електронске књиге).

Румунија – Постоји национална стратегија за период 2016. до 2020. године и национални програм за финансирање дигитализације културне баштине (више од 11 милиона евра за период 2016 – 2020. године).

За област дигитализације културне баштине надлежна је Влада Румуније – Министарство за културу и Национални институт за културну баштину.

Словенија – За област дигитализације културне баштине надлежна је Влада – Министарство за културу.

Нема Националну стратегију. Постоји Дигитална библиотека Словеније (www.dlib.si) и национални пројекат израде електронских архива.

Летонија – За област дигитализације културне баштине надлежна је Влада – Министарство за културу.

Постоји Национална Стратегија за период 2013–2015. године. На основу Стратегије усвојен је Национални програм за период 2015–2020. године и акциони план за његову примену у периоду 2016–2018. године.

3 Directive 2013/37/EU of the European parliament and of the Council of 26 June 2013 amending Directive 2003/98/EC on the re-use of public sector information, OJ L 175 of 27.06.2013, p. 1 (<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:175:0001:0008:EN:PDF>).

Италија – За област дигитализације културне баштине надлежна је Влада – Министарство за културу и туризам.

Нема националне стратегије, постоји интернет портал са дигиталним садржајем италијанских библиотека (www.internetculturale.it).

Процес дигитализације је децентрализован, јер је, с обзиром на огромну количину културне баштине, свака установа овлашћена да идентификује ремек дела која су приоритетна за дигиталну заштиту.

Грчка– Постоји Национална Стратегија и Национални финансијски програм за дигитализацију.

За област дигитализације културне баштине надлежна је Влада – Министарство за културу.

Генерални секретаријат за информисање и комуникације преузео је вођство у домену аудио-визуелних архива.

Влада је основала Центар за аудио-визуелне медије са надлежношћу у области дигитализације.

Хрватска – надлежност Министарства културе.

Национална Стратегија и Национални финансијски програм за дигитализацију ће ускоро бити примењени. Предвиђено је приватно – јавно пратнерство са малим и средњим предузећима у области ИТ, на основу важеће Стратегије.

Постоји мрежа надлежних институција за дигитализацију културне баштине и сарадничких министарстава: Министарство туризма, Министарство науке, образовања и спорта, Министарство за поморски саобраћај, Министарство за јавну управу, као и државни едукативни центри за професионално усавршавање.

Мађарска – надлежност Националне библиотеке, Националног архива и Националног музеја. Свака од ових установа има стратешке документе о дигитализацији својих колекција.

Нема националне стратегије, него се предузимају секторске активности. Нема националног финансијског програма.

Основан је Национални дигитални архив и филмски институт Мађарске (MANDA), који координира национални програм за дигитализацију културне баштине.

Малта – надлежно је Министарство правде, културе и локалне управе.

Нема националне стратегије, него специфичне секторске активности. Нема националног финансијског програма.

Шведска – надлежност DIGISAM, Национални архиви Шведске.

Постоји Национална стратегија за период 2012 – 2015. године. Нема засебног националног финансијског програма, дигитализација се обавља на основу одлука Владе.

Словачка – надлежност Националне библиотеке Словачке.

Национална стратегија и Национални финансијски програм за дигитализацију постоје.

Португал – надлежност Националне библиотеке Португала.

Процес дигитализације је децентрализован, на нивоу сваке од установа културне баштине.

Нема националне стратегије. Нема засебног националног финансијског програма.

Пољска – надлежно је Министарство културе и националне баштине.

Национална стратегија (2011–2015. год.) и национални финансијски програм за дигитализацију постоје, као и секторске специфичне активности.

У периоду 2014–2020. године Пољска по први пут спроводи посебан програм посвећен у потпуности дигиталном развоју земље – Дигитални оперативни програм Пољске, је финансиран из средстава Европског регионалног развојног фонда.

Холандија – надлежност Министарства културе.

Постоје специфичне секторске активности и регионалне шеме, у складу са Препоруком Европске комисије.

Нема засебног националног финансијског плана. Финансирање је предвиђено на нивоу Националне библиотеке и Националног архива, у својству извршилаца дигитализације.

Литванија – надлежност Центра за информациони систем у култури.

Постоји Национална стратегија за период 2014 – 2020. године као интегрални део Смерница за националну политику у области културе („Креативна Литванија“).

Постоји детаљан национални финансијски вишегодишњи план.

Луксембург – надлежност Националне библиотеке.

Нема националне стратегије, нити засебног националног финансијског плана. Процес дигитализације је децентрализован.

Француска – надлежност Министарства културе и комуникација и Националне библиотеке Француске.

Нема националне стратегије, али постоји финансирање на националном нивоу за дигитализацију архива Француске, као и за бројне секторске активности.

Развијена је сарадња на нивоу ЕУ у овој области (бројни пројекти).

Финска – надлежност Министарства образовања и културе.

Постоји национална стратегија и специфичне секторске активности. Нема националног финансијског плана, али се финансирање одвија на бази

индивидуалних планова дигитализације културних установа и на основу пројеката које одобри Министарство.

Министарство образовања и културе блиско сарађује са Националном дигиталном библиотеком Финске.

Шпанија – надлежност Министарства образовања, културе и спорта.

Постоји национална стратегија – осим за националне архиве, постоји национални финансијски план и специфичне секторске активности.

Естонија – надлежност Министарства културе.

Постоји национална стратегија за период 2011 – 2016. године. Нема националног финансијског плана, али се финансирање одвија на бази индивидуалних планова дигитализације културних установа, односно библиотеке, архива и музеја.

Данска – надлежност Министарства културе.

Нема националне стратегије нити засебног националног финансијског плана. Процес дигитализације је децентрализован. Надгледа га Агенција за културу Данске.

Немачка – надлежност Националне библиотеке.

Нема националне стратегије. Постоје регионални финансијски планови и специфичне секторске активности.

Чешка Република – надлежност Министарства културе.

Постоји национална стратегија за период до 2020. године у облику неколико стратешких докумената. Развијене су специфичне секторске активности. Нема националног финансијског програма већ само пројекција за одређене пројекте.

Кипар – надлежност Министарства образовања и културе.

Нема националне стратегије нити засебног националног финансијског плана. Очекује се подршка пројекта ЕУ „ЕУРОПЕАНА“ до краја 2016. године.

Бугарска – надлежност Министарства културе.

Нема националне стратегије нити засебног националног финансијског плана. Развијене су специфичне секторске активности. Постоје регионалне финансијске шеме.

Белгија – надлежност Фламманске владе – Департман културе, медија, омладине и спорта, односно у Валонској федерацији – Департман културе. У Белгијској савезној влади надлежна је Канцеларија за политику у области науке.

Нема националне стратегије нити засебног националног финансијског плана. На регионалном нивоу развијене су секторске активности и финансирање.

Велика Британија – надлежност Националне библиотеке. Нема националне стратегије, нити засебног националног финансијског плана.

4. ЗАКЉУЧАК

На националном нивоу у земљама Европске уније постоји различит приступ по питању надлежности за дигитализацију културне баштине. У највећем броју земаља надлежна су министарства културе, али у појединим земљама надлежност за дигитализацију културне баштине припала је националним библиотекама, националним архивима, или посебним аудио-визуелним центрима или информационим центрима.

Поред једног вида различитости у области надлежности, циљеви дигитализације културне баштине у свим земљама Европске уније су врло слични, а институције Европске уније врше непрестани мониторинг над постигнутим резултатима дигитализације културне баштине у појединим земљама и на нивоу читаве Европске уније. Мониторинг обухвата периодично праћење имплементације Препоруке (2011/711/ЕУ) која утврђује правила дигитализације културне баштине.

У извештају о имплементацији Препоруке за период од 2013–2015. године утврђен је напредак у областима као што су планирање дигитализације и координација, доступност и поновна употреба материјала јавног домена, и коришћење јавно-приватних партнерстава и структурних фондова. Утврђено је такође и да још увек постоје препреке у постављању материјала који су у јавном домену на интернет, препреке у виду квалитета метаподатака и законска ограничења која онемогућавају ширу употребу и поновне употребе дигитализованих материјала.

Повећана је количина дигитализованог ауторског и аудио-визуелног материјала, али и даље остаје недовољна његова заступљеност на дигиталним културним платформама попут Европеана, такође недостају и дигитализована ремек дела из јавног домена највећих музеја. Ажурирање акционих планова за дигитализацију и стратегије имплементације, као и размена информација о њима, у многим случајевима и даље представљају изазов, као и одредбе за вишеструку миграцију. Постоје разлике међу националним законодавствима када су у питању мере техничке заштите у вези чувања дигитализоване културне баштине.

Европска унија ће настојати да и у наредним годинама обезбеди напредак у дигитализацији културне баштине, дугорочно очување дигиталне културне баштине, да предузме све потребне мере у циљу побољшања квалитета дигитализованих садржаја и обезбеђења њихове што шире доступности, пре свега кроз веб садржаје и велике дигиталне културне платформе попут ЕУРОПЕАНЕ.

Prof. Gordana Gasmi, PhD
Associate Professor, Institute of Comparative Law, Belgrade

Vanja Korać, PhD
Research Fellow, Mathematical Institute, Belgrade

Sanja Prlja,
External associate of the Institute of Comparative Law

EUROPEAN UNION AND DIGITISATION OF CULTURAL HERITAGE

Summary

The subject of the paper is focused on the rules of digitisation of cultural heritage in the European Union, as well as the issue of jurisdiction for the digitisation of cultural heritage in the countries of the European Union. Digitisation of cultural heritage in the European Union is established within the national competence of the Member States of the European Union, but nevertheless the European Union, by its Recommendation (2011/711/EU), defines the rules for the digitisation of cultural heritage in line with the European Union Strategy by 2020 year.

EU Recommendation includes the digitisation of books, magazines, newspapers, photographs, museum items, archival documents, sound and audiovisual materials, monuments and archaeological sites. The implementation of this Recommendation is accompanied by periodic reports indicating the current state of digitisation of cultural heritage in the countries of the European Union. The European Union will permanently endeavor to provide progress in the digitisation of cultural heritage in the coming years, to preserve digital cultural heritage in the long run, to take all necessary measures in order to improve the quality of digitized content and to ensure their availability, primarily through web content and large digital cultural platforms, such as Europeana.

Keywords: digitisation, cultural heritage, law, European Union, jurisdiction, EUROPEANA